

EKSAMENSSAMARBEIDENDE FORKURSINSTITUSJONER

Forkurs for 3-årig ingeniørutdanning og integrert masterstudium i teknologiske fag og tilhørende halvårig realfagskurs.

Universitetet i Sørøst-Norge, OsloMet, Høgskulen på Vestlandet, Høgskolen i Østfold, NTNU, Universitetet i Agder, Universitetet i Stavanger, UiT-Norges arktiske universitet, NKL, Metis.

Eksamensoppgave

NORSK

Bokmål

28. mai 2024

kl. 9.00-14.00

Hjelpemidler:

PC med institusjonen eksamensplattform med retteprogram og elektronisk ordbok - og samtidig sperret internett. Fysiske ordbøker som er godkjent av institusjonen, alle språk.

Andre opplysninger:

Oppgavesettet består av tre sider medregnet forsiden, og inneholder to langsvarsoppgaver og to kortsvarsoppgaver.

Du skal svare på én av langsvarsoppgavene og én av kortsvarsoppgavene

Vedlagt finner du også et utvalg av tekster. Tekstene inngår direkte i langsvarsoppgavene. Se oppgavetekstene.

Langsvar:

Svar på enten oppgave A eller oppgave B. Besvarelsen skal skrives som en sammenhengende tekst, og den drøftende delen skal være minst like lang som den analyserende.

Oppgave A - skjønnlitteratur og drøfting:

Analyser novellen «Automatisk eksistens» (vedlegg 1) av Shin-Ichi Hoshi, hentet fra novellesamlingen *Automatisk eksistens – Jorda er vår romstasjon*, 1979. Redegjør for novellens motiv, tema og budskap, og pek på ulike virkemidler forfatteren bruker for å belyse dette temaet.

Teknologi kan knytte mennesker nærmere sammen, men også bidra til å skape avstand mellom folk. Buk analysen som utgangspunkt for å drøfte følgende påstand: Teknologien er menneskets beste venn.

Oppgave B - argumentasjon, kommunikasjon og drøfting:

Les kommentaren «I utgangspunktet er det rått parti. Men fagbevegelsen kan beseire Musk» (vedlegg 2), skrevet av Tore Ryssdalsnes og publisert i Dagsavisen 8.12.2023. Redegjør for hovedbudskapet i teksten og forklar hvilke appellformer og retoriske virkemidler som blir brukt for å fremme dette. Kommenter også hva slags argumenter Musk bruker når han omtaler fagforeningenes arbeid, slik han siteres i artikkelen.

Drøft deretter hvor viktig det er at ingeniører mestrer argumentasjon og kommunikasjon, sammenlignet med de mer tekniske ferdighetene som normalt får hovedfokus i utdanningen av teknologer og ingeniører.

Kort svar:

Svar på enten oppgave 1 eller oppgave 2

1. Språkutvikling

Når samfunnet endrer seg, endrer også språket seg. Hvilke samfunnsendringer er det som setter tydeligst spor på det norske språket i dag, og på hvilken måte forandrer språket seg?

2. Formelt brev

Tenk deg at du og samboeren har kjøpt et hus med strandlinje i en liten by. Nå ønsker dere å bygge ei sjøbu, men det er byggeforbud i strandsonen. Dere ønsker likevel å søke om byggetillatelse og dispensasjon fra byggeforbudet.

Mange av naboene har fått bygge sjøbod, så det finnes muligheter til å få dispensasjon. For å få det innvilget må dere overbevise politikerne i kommunestyret, og statsforvalteren. Du vet at de politikerne som vanligvis sier nei til bygging i strandsonen er opptatt av at viktige naturområder skal være tilgjengelige for allmennheten og ikke privatiseres, at nye bygg skal være pene og ikke for store, og passe inn i omgivelsene. Det kan også være lettere å få tillatelse hvis bygget har en nytteverdi, eller hvis det kan gjøre det enklere å ta vare på en eiendom som kanskje ellers ville blitt fraflyttet eller bare brukt som feriested.

Skriv en byggesøknad til kommunen i form av et formelt brev. Husk mål- og mottakerbevissthet når du velger appellformer og argumenter.

«Automatisk eksistens» av Shin-Ichi Hoshi

Morgen... Bak det uendelige landskapet av høye bygninger kikket en sommersol fram over banker av hvit tåke, for å sende søkende fingre av lys inn i rommet. Det var i 72. etasje i et moderne 80-etasjer høyt blokkbygg. Utstrakt på en bred seng ligger beboeren av denne luksuriøse leiligheten: En mann som heter Tael og som arbeider i et forsikringsselskap med romreiser som spesialer.

Solstrålene blir reflektert fra de glatte flatene i en glass-skulptur nær vinduet og lager en rund flekk av lys over tallene 2050 på den automatiske kalenderen innfattet i veggen.

Solstrålene blir sterkere. Men de store vindusglassene, som er farget svakt blå, er laget slik at de lukker ute heten og lar bare lys slippe inn. Rommet er automatisk temperert, og ren, filtrert luft – parfymert med blomsterduft – blir blåst ut gjennom ventiler i veggene. Selv om temperaturen er konstant året igjennom, kan blomsterduften forandres etter smak og årstid.

Siden det nå er sommer, lukter det liljer – favorittblomsten til Tael.

Klokken over kalenderen viser 0800. En svak lyd klinger i en sølvhøytaler formet som et kronblad, myk musikk strømmer ut sammen med en høflig stemme.

«Nå må vi stå opp. På tide å stå opp...»

I takt med klokken og de andre mekanismene gjentar den automatiske stemmen opplysningen tre ganger. Men siden Tael ikke ser ut til å bry seg om varslingen, tier «stemmen», og snart høres det ut som om en skifter gir bak veggen.

Fra taket blir en stor hånd senket. I alle hjem finner en dette apparatet, som bare kalles «hånden», og som er laget av myk plast.

«Du kommer for sent om du ikke står opp. Det er mulig du er trøtt, men du må ikke skulke arbeidet.»

I takt med stemmen løfter hånden forsiktig Tael fra sengen. Som en gammeldags marionett blir han båret inn på baderommet. I dusjen folder det seg ut en ny liten hånd og smører inn ansiktet hans med barberkrem som fjerner all hårvekst fra ansiktet hans uten å skade huden.

I mellomtiden tar den andre hånden av han pysjamasen og legger han i en elektronisk vaskemaskin.

«Og nå en dusj.»

En sprut av rett temperert vann. Et øyeblikk etter – som når sommerregn med ett anser – minker spruten og stopper. Et sted begynner en stor vifte å nynne, kroppen er straks tørr. En skjult spray av eau de cologne avslutter morgentoiletet, og hånden kler Tael i en nyvasket, snøhvitt dress.

«Frokosten er ferdig. Vær så god.»

Hånden fører han til spiserommet og setter han ved bordet. Her er det satt fram tallerkener fylt med delikat mat, som er kommet på bånd fra kjøkkenet. Det lukter varm kaffe.

Fargefjernsynet slår seg på, og en bildeavis om hva som hendte dagen før, kommer fram på skjermen. Etter tre minutter slår apparatet seg automatisk av, og myk musikk fyller rommet.

Straks etter blir volumet skrudd ned, og stemmen bryter inn:

Vedlegg 2

I utgangspunktet er det rått parti. Men fagbevegelsen kan beseire Musk

Elon Musk er en av verdens rikeste og mektigste, men også svært kontroversiell. Nå utfordres han av den nordiske fagbevegelsen.

Tore Ryssdalsnes Sjefredaktør

Publisert: 08/12/2023 Sist oppdatert: 11/12/2023 *Dette er en kommentar. Holdninger og meninger i teksten står for skribentens regning.*

Elon Musk er en dristig og visjonær forretningsmann og investor – kjent fra selskaper som Zip2, PayPal, SpaceX, Tesla og nå sist Twitter (X). Musk har aldri gått stille i dørene, og det har vært mye støy om og rundt han. Nå er det Tesla i Sverige som er utgangspunkt for en konflikt som er utrolig viktig for fagbevegelsen, og tydeligvis også for Musk.

Historien om Tesla er historien om bilfabrikken som endret hele bransjen. Tesla Motors ble grunnlagt i California i 2003 av to ingeniører som ville utvikle en elektrisk sportsbil. I 2004 engasjerte Elon Musk seg i selskapet. Fire år seinere startet produksjonen av Tesla Roadster. Musk kunngjorde at neste hovedmål var å lage en romslig personbil, kjent som Model S.

Tesla Model S kom på markedet i USA i 2012, og den ble raskt en suksess i Norge. Godt hjulpet av generøse støtteordninger fra staten for kjøp av elbiler, ble Tesla Model S den mestselgende av alle nye biler i Norge i to av årets måneder i 2013. Tesla ble stort også i mange andre land, og Model S ble snart den mest solgte elbilen i verden.

Tesla har fortsatt en spesiell posisjon - selv etter at alle andre bilprodusenter har kommet med sine massive elbilsatsinger, og selv etter at nye kinesiske bilprodusenter har kommet på banen for fullt. I september ble det solgt 2500 nye teslaer i Norge – dette utgjorde 24 prosent av nybilsalget, og Tesla er med god margin Norges mest solgte nybil høsten 2023.

Bakgrunn: Tobias (25) tar kampen mot Elon Musk

Det nordiske markedet er lite i verdenssammenheng, men det er likevel viktig på grunn av god kjøpekraft, rause statlige støtteordninger og god infrastruktur for elbiler. Siden slutten av oktober har Tesla vært i konflikt med sine ansatte i Sverige, og den siste uka har konflikten spredt seg til resten av Norden. Det svenske fagforbundet IF Metall krever tariffavtale for sine medlemmer i Tesla, noe som er totalt uaktuelt for ledelsen i Tesla - ikke minst for Elon Musk.

Musk har i minimal grad uttalt seg om den pågående konflikten i Sverige. Han kommenterte imidlertid følgende under et innlegg på sitt eget sosiale medium, X, under en post om at Posten ikke deler ut registreringsskilt til Tesla på grunn av at det svenske fagforbundet Seko har blokkert postgangen inn til Tesla i Sverige:

– Det er galskap, skrev Elon Musk i kommentarfeltet. Vedlegg 2

For øvrig har han understreket sin fagforeningsfiendtlighet under en utspørring på scenen under et arrangement i regi av New York Times:

– Jeg deler ikke fagforeningenes idé. Jeg liker ikke at de skaper en slags herre og tjener-greie. Det skaper såklart negativitet i selskapet. Vi har ingen herrer og tjenere - alle spiser ved samme bord og parkerer på samme parkeringsplass, uttalte Musk, ifølge nettstedet arbeidet.se.

Nå er han utfordret av svensk fagbevegelse. I tillegg til den prinsipielle motstanden mot fagforeninger, er det også grunn til å tro at Musk frykter at det vil spre seg til USA hvis de underskriver tariffavtale i Sverige. Etter seieren amerikanske bilarbeidere fikk da de vant fram med sin storstreik i forrige måned, vil nok Musk gjøre det han kan for å hindre at denne optimismen skal spre seg inn på Teslas fabrikker.

Det nordiske fellesskapet har beseiret store motstandere tidligere. De har trua på at de kan klare det igjen

Tesla har blankt avvist så langt å forhandle om tariffavtale, men aksjonene sprer seg, og nå er det kommet støtteerklæringer fra fagforeningskameratene i Norge, Danmark og Finland. Nordiske fagforeningskamerater står samlet mot Musk og Tesla. I Sverige er de mange nok medlemmer til at de tar kampen om tariffavtale i åpent lende. FriFagbevegelse skrev i november at det ikke finnes åpne fagforeningsmedlemmer i Tesla Norge – men det finnes anonyme medlemmer i Fellesforbundet som jobber i Tesla også her i landet. Denne uka rykket Fellesforbundet-leder Jørn Eggum ut med full støtte til de streikende i nabolandet:

– Våre fagforeningskamerater i IF Metall har Fellesforbundets fulle støtte i konflikten med Tesla. De tar kampen mot et fagforeningsfiendtlig selskap på vegne av hele arbeidslivet. Nå bør Tesla umiddelbart akseptere IF Metalls krav om tariffavtale. Dersom dette ikke er på plass innen 20. desember, vil vi gå videre med iverksetting av boikottaksjoner, uttalte Eggum.

Torsdag vedtok den europeiske fagbevegelsen ETUC, som har 43 millioner medlemmer, å stille seg bak streiken til de svenske Tesla-arbeiderne. På tampen av uka kom også LO-leder Peggy Hessen Følsvik på banen med et krav om at Oljefondet som en stor eier skal bruke eiermakta si, og selge seg ut av Tesla dersom selskapet står fast på sin motstand mot tariffavtaler.

I utgangspunktet er det rått parti i favør en av verdens rikeste og mektigste menn. Men det nordiske fellesskapet har beseiret store motstandere tidligere. De har trua på at de kan klare det igjen. Skulle Tobias og de andre streikende i svenske Tesla få Elon Musk i kne og få i havn tariffavtalen sin, vil det være en av de mest spektakulære seirene for nordisk fagbevegelse på mange år.

Ap ber om hastemøte med Tesla på Stortinget

Tore Ryssdalsnes er konstituert sjefredaktør i Dagsavisen. Han har tidligere vært daglig leder for Stifelsen LO Media og ansvarlig redaktør for FriFagbevegelse. Tore har også vært styreleder i Stiftelsen Dagsavisen.